

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălătațe pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47
Correspondențele sînt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 30
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rîndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru de-care publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful Român”

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe anul 1884, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foaiei.

Banii de prenumerațiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asinațiuni postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se poată ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfîrșește cu ultima Decemvre 1883, ași înnoi din vreme abonamentul, pentru ca să nu fie espeditura silită a sista, sau a întârșia cu espedarea foiei*).

Editura „Telegrafului Român” în Sibiu.

*) O înlesnire foarte mare în espedițiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiu, 9 Ianuarie, 1884.

Conflictul dintre casa de jos — guvern și casa magnaților este obiectul discușiunii dela ordinea țilei în ambele părți ale monarhiei. Ca două tabere vrășmașe stă față în față casa de sus cu casa de jos, voind a-și valida fie-care forța de care dispune, forța la aducerea de legi spre fericirea patriei. Dela 1867 începînd, rola principală în legiferare o a avut casa de jos. Legile de toată categoria, votate de ea, mergeau la casa de sus mai mult numai pro forma, manifestându-se aceasta numai ca birou de înregistrare a legilor votate de dietă. Apatia casei magnaților deveni proverbială și dieta așa de tare s'a fost dedat cu starea faptică a lucrului, guvernul și majoritatea din camera de jos așa s'a împrețenit cu omnipotența lor actuală, încât chiar și posibilitatea unui desastru li se părea vis și ilusiuni cutezate. Astfel stînd lucrul, elementele așa numite liberale fiind numai singure active la marea operă a chivernisirei statului, au faurit legile apăsătoare naționalităților, legi pe cari casa magnaților — de multe ori câte 14—15 membri — le înregistrau, și atîta era totul.

În lungul șir de ani — 16 la număr, ne mai dînd casa magnaților semne de viață, oamenii o credeau moartă. Cu atîta mai mare a fost însă

desamăgirea acuma, cînd ea se arată mai puternică ca nici odată, și face afront nu numai guvernului și majorității din dietă, pe care se rădîmă guvernul, ci ea și validează puterea față cu casa de jos, care a decis fără deosebire de partide de două ori o cauză, pe care de două ori o a respins casa de sus în mod demonstrativ, fără vre-o motivare în meritul ei. Vitalitatea acestui factor legislativ în statul nostru, vitalitate dovedită atît pe neașteptate, a produs mare încurcătură printre cei ce se credeau omnipotenți. Penibila impresiune s'a manifestat pe toate căile. Și noi tare am greși, dacă nu am înforma pe cetitorii țiarului nostru despre starea lucrului în stadiul de astăzi.

Să recapitulăm decurgerea întregii afaceri, ca să o avem proaspetă înaintea ochilor nostri.

Se prezentează în dietă un proiect de lege pentru căsătoria dintre creștini și evrei. Proiectul fu votat de dietă întrunindu-se toate partidele în părerea, că el trebuie votat ca unul ce corespunde unei trebuințe înteiitoare. Motivul principal era și aici maghiarisarea. Și să nu ne mirăm, căci motorul principal al tuturor lucrurilor în Ungaria este maghiarisar a, și nime nu mai face secret din aceasta. Destul că presa din toate partidele a făcut din el capital politic: se va oblînci calea pentru mai repede maghiarisare a evreilor. Pre noi ne-a atins neplăcut imprudența țiarelor de a face capital național chiar și din o trebuință înteiitoare, cum era votarea amintitului proiect. Votat odată proiectul de casa de jos, s'a trimis la casa de sus, la legislatorii nostri născuți. Casa de sus respinge proiectul cu o majoritate de trei voturi. Aristocrația maghiară și clerul catolic s'au temut de mult dorita încusurire, și au preferit a susține actuala stare de lucruri. Proiectul respins de casa magnaților se prezentează earăși dietei. Jurnalistica, care făcî din primirea proiectului capital politic, deveni acuma infuriată și cu deosebire neinteresat „Pester Lloyd” scîipă foc după cum amintiserăm la timpul seu.

Se prezentează de adoua oară proiectul în dietă și ea l transmite fără observare casei de sus. Motivarea se află prin țiare și ea se concentrează în puținele dar semnificative cuvinte: proiectul se va propune spre primire casei de sus de atîtea ori de câte ori ea-l va respinge.

Ca gratulare de anul nou al nostru, firul electric ne aduce scirea că casa magnaților în ședința din 12 Ianuarie nou a respins proiectul pentru căsătoria dintre creștini și evrei, a doua-oară, cu o majoritate de 9 voturi, 200 contra 191 pro.

În fața acestei stări de lucruri a amuțit limbuția țiarului „Pester Lloyd”, a amuțit manifestarea de omnipotență a partidei liberale dela putere, amuțit și glorificarea idolului: maghiarisarea, și toți se întreabă cuprinși de îngrijiri „quid nunc”.

Diarele opoșiionale au început a vorbi de căderea ministerului Tisza, și înlocuirea lui prin altul sub presidența lui Szapary; altele și adecă cele din Viena vorbeau de o fusiune cu partida opoșiionalilor mai liberali sub mijlocirea lui Szilágyi Dezső: diarele guvernamentale ne spun că guvernul n'a făcut cestiune de cabinet din primirea sau neprimirea proiectului: că cabinetul actual va pune întrebarea de încredere în sus și în, jos la coroană și la dietă, și că el va rămîne până-l vor susține acești doi factori. În acest cas va reforma casa magnaților. „Pester Lloyd” de Duminecă vine în cele din urmă cu date positive.

Guvernul rămîne ceea ce a fost. Proiectul de căsătorie dintre creștini și evrei se va lua dela ordinea țilei, căci nime nuși va sfărma capul pentru un proiect „despre care trebuie să declare și aderenții lui, că el n'are nici o însemnătate principiară, că lucrul stă tocmai din potrivă, adecă aici nu este nici un principiu, care doar merită apărare, ci din punctul de vedere al oportunității prin el se sanau unele înconveniențe momentane”.

Pe lângă cele înșirate proiectul se poate lua dela ordinea țilei și din alte motive. „Legile nu sînt nealterabile, și dacă dieta actuală aduce o lege, această lege — poate fi modificată prin o altă dietă. Aceia, cari se luptă din convingere, contra acestei legi. convingere, care deși nu e a noastră, totuși o respectăm (!) acești contrari ai proiectului vor lucra foarte consecvent, dacă după primirea ei vor mișca toate ca la procsimele alegeri să aducă în parlament o majoritate aplecată a cassa legea care abea a intrat în viață”.

Din aceste considerante, bagatele, după cum dice „Pester Lloyd”, neînsemnătatea proiectului și frica de cădere la viitoarele alegeri, proiectul se va lua dela ordinea țilei. Prin aceasta se va curma agitațiunea în țeară, se vor calma spiritele și se va restitui buna înțelegere între cele două corpuri legislative.

Vorbă se fie. Principele și importanța lor se schimbă după cum suflă vîntul norocului. Ceea ce a fost eri lucru de principiu și de importanță, astăzi e lucru de oportunitate momentană, dela care putem abstrage. Apoi și legile sînt ca vremea, le poți schimba după plac, rectius după împregiurări.

FOIȚA.

„Năravurile și Datenele Românilor.”

(Descrise de Francezii: A. Beaure și H. Matorel în opul lor intitulat: „La Roumanie”.)

Traducere de V. S.

Toți călătorii, cari au trecut prin România, toți scriitorii cari au studiat mai mult sau mai puțin documentele ce privesc, sau năravurile poporului românesc, sau literatura lui, sau ideile lui de naționalitate și religione, toți unanim îl dăping cu cele mai frumoase colori. Toți îi atribue calitățile principale a raselor latine: sociabilitate, sinceritate (franchetă), onestitate, o firmitate deosebită în convingerile sale, o firmitate, care s'a documentat prin persistența sa în decursul vitregităților timpului (fapt prin care foarte documentă originea sa română); îi atribue o deosebită îndemănare în lucrurile țilnice care îndemănare îl apropie de Francez; în fine o dibăcie în comerț, care demonstrează, că nu este în zadar mărghinașul popoarelor grecești și că a fost timp îndelungat în legătură cu acestea. Numai vre-o câteva cărți remase în cercul oamenilor învățați, pe cari poate nu le a cetit toți ne mai revoacă în memorie faptul că acest popor a fost o rasă de eroi, și că dacă Serbia — Albania se poate

făli cu renumitul Scanderberg, România care a dat Ungariei un Huniade s'a eluat nemurirea prin Mircea, Stefan cel Mare și Michaiu Viteazul. Nu s'ar putea nici decum contesta, că această rasă s'a conservat pe lângă toate celelalte caractere, deosebitele sale însușiri militare dic nu s'ar putea contesta, după ce odată în resoiu din 1877/78 soldați României au dat probe destul de evidente despre vitejia lor. Principele lor a obținut laude meritate din partea țarului Alecsandru II care a fost de sigur competent în astfel de afaceri. Trupele române mergînd pentru prima dată în foc contra trupelor deprinse cu resoiul ale lui Osman Pașa, au dat probă eclatantă despre o soliditate remarcabilă și au luat parte glorioasă la triumful raportat de armața aliata asupra acestor apărători nefricoși a imperiului otoman, redus la ultimele sale forțe. Bine a dis, D. Brătian în discursul ținut la deschiderea camerii: Lângă numele glorioase înscrise pe paginile istoriei României sînt de a se adauge acum: „Grivița și Rahova”. Noi însă adaugem și Plevna. Principele Carol la ocupat un loc demn în șirul vechilor principii ai Moldaviei și Valachiei, și a eluat cu arma realizarea visului dorit de mult timp: uniunea celor două principate cu o completă independență.

Acei ce doresc, ca România se-și ajungă scopurile sale, nici nu visează despre (faima) avîntul

gloriei sale militare. Să câștige numai în urma resoiului actual toate avantajele, la care se așteaptă și care cu drept cuvînt îi compet, și va putea (abdice) înceta cu recrutările, cari au ruinat deja destule popoare și cari aruncă asuprăi o sarcină grea.

Am fi prea cutezători, de altmintrelea, tractînd în împregiurările actuale un subiect schimbăcios; evenimentele pot schimba situațiunea mai în fie-care ții. Noi vom constata numai că Românul viteaz, ca ori ce om de o rasă puternică, disciplinat ca ori ce om inteligent, nu are spiritul resoiinic al vechiului Trac sau Dac, nici (ca se (cităm) aducem exemple mai recente) al Polonului, Piemontezului sau Ungurului. Cu toate acestea Românul au risipit o grămadă de bani cu resboaiele, fiind aședat între doi vecini, cari totdeauna erau în ceartă, excepționînd pe al treilea a cărui neutralitate este momentană sau incidentă. El (Românul) mai bine își cultivă pămîntul, decât să fie soldat: cu deosebire Moldoveanul, care e mai departe de Turc și mai puțin amenințat de fortărețele cu patru laturi, mai puțin cercat în trecut prin o domnie, sub care a fost totdeauna tributar, în vreme ce mica Valachie era în faptu cucerită. Ori cum va fi trupele romănesci sînt considerate între cele mai bune; d. e. regimentele romănesci din Transilvania sînt între cele dintăiu din Austria.

Am mai accentuat încă și accentuăm și acum. Noi nu suntem amicii desastrelor. Suntem datori însă a constata adevărul, după cum este în realitate.

Principiile în statul nostru puțină basă reală au. Bine se fim înțeles, principiile moderne propagate de presa jidănită la tot casul nu în interesul statului, al consolidării lui, și al cetățenilor. Principiile moderne se propagă cu toate mijloacele „per fas et nefas”, pentru că ele nu sunt sfinte, nu puerced din legile fundamentale ale statului, nu din cristalinul izvor al etice de stat; principiile moderne sunt monopolul unei diaristice fără conștiință, care terorizează pe bărbații de stat, cari au în mâinile lor destinele patriei, terorizează pre funcționarii încredințați cu aplicarea justiției și administrației, terorizează pe părinții patriei, chemați a aduce legi ecuitabile, seduc pe bietul popor, aruncând sămânța discordiei între cetățeni.

Cumcă astfel de principii se pot schimba, și că se schimbă repede, e lucru natural. Schimbăcioase sunt și legile, așa dăce „Pester Lloyd”. Ne pare bine de această măturisire.

Da, va trebui să se schimbe și la noi cele mai multe legi, căci greșite, tare greșite și de multeori copilăroase au fost motivele aduse pentru susținerea lor și terorișai tare terorișai au fost legislatorii la votarea lor.

Și fiindcă la noi cele mai multe lucruri sunt numai de oportunitate momentană, cari față cu vecinul adevăr și dreptate trebuie să treacă ca un fulg de nor la suflarea vântului, așa vor trebui se cadă cele mai multe dintre lucrurile de ađi. Și noi tare credem că cei chemați și vor trage bine seama, și nu vor mai lăsa curs liber utopiilor prea pronunțate.

Căderea proiectului în casa magnaților poate fi de bun augur pentru noi. Și ea poate destiepta pre mulți din somn, ajutată fiind de selbaticile urlate din Agram, și de murmurul plin de fiori al naționalităților din statul nostru, murmur fioros, care prevestesce apropierea furtunei, despre care nu se scie unde, cum și când se va descărca.

Credem că suntem chiarificați și bine orientați în situațiunea actuală, când din lucrurile întemplate mai de curând tragem conclusele cele mai logice. Încrederea în jos pusă de guvernul țerei nu se poate mărșini numai la partida sa, respective la națiunea maghiară. Guvernul unei țeri trebuie se-și tragă seama cu toți locuitorii ei, și credem a nu greși în deducțiunile noastre, când față cu unele surori de ale noastre de dincoace și de dincolo de Carpați, pretendem respectarea drepturilor noastre și pretinderea o facem pe cale frățească cu rezoluție și bărbăție. Credem că nu greșim în deducțiunile noastre, că pe această cale vom ajunge mai ușor la scop.

Revista politică.

Sibiu, 9 Ianuarie 1884.

Situațiunea internă e predominată și acum de combinațiunile și conjecturile ce le-a provocat atitudinea casei de sus. Consecvențele devin tot mai invederate, rezultatele opozițiunei iau deja forme concrete. Ministerul s'a decis a retrage proiectul despre căsătoria micșă și a-l păstra pentru timpuri mai favoritoare, când spiritele vor fi mai linisite. Se vede, că guvernul nu voiesce a forța lucrul, ca

să nu-și periclitizeze pozițiunea în prevederea alegerilor dietale, de care ne desparte numai un interval de vre-o câte-va luni. Mai fi-va acest guvern atât de norocos, încât să iese învingător din situațiunea actuală încurcată, aceasta nu se poate constata din rezultatele de până acum ale campaniei opozițiionale.

Discusiunea se învârtese nu atât pelângă fiascul proiectului, ci mai mult pelângă combinarea de căi și mijloace, cum s'ar pute forma o partidă puternică și în casa de jos pentru a surpa temeliele guvernului actual. Se vorbește de o fusiune nouă. Lucrurile se află în stadiul de încercare și pregătire, de o crisă serioasă nu poate fi astăzi vorba. Omenii din partida liberală se tem — căci numai grigea și temerea a dictat unor foi guvernamentale manevra de a întârși pe ministrul president ca rađim al alianții Austro-Ungariei cu Germania, ear pe conservativi cu Vaticanul ca pe nesce elemente destructive și oștile acestei legături.

Dieta Croației s'a amănat prin rescript regesc pe timp nehotărît. Această închidere ar fi un bun mijloc pentru a calma spiritele, dacă agitațiunea din dietă nu s'ar fi străplântat și în popor. În zilele trecute o mulțime de cetățeni din Agram au dat un banchet grandios în onoarea deputatului Dr. Starcevic, care, cum se scie, este eschis dela ședințele dietale. La acest banchet s'au ținut toate de același calibr, cum au fost și discursurile radicalilor din dietă. Publicul dela banchet a dovedit, că aprobă nu numai tactul radicalilor, dar consimte și cu modul lor de a apera cauza croată. Se auđiră la banchet cuvinte ca acestea: „Celor ce ne au înșelat și vëndut să li se taie mai anteu nasurile și urechile, apoi să se pună în furci!“ —

În politica esternă -- liniște și pace. Cel puțin așa ni spun foile, că situațiunea esternă nu oferă nici un simptom de turburarea păcii. Ministrul de esterne al Rusiei Giens a sosit în Viena și a fost primit în audiență privată la Maiestatea Sa 40 minute, ear mai târziu diplomatul rusesc a conferat o oară întreagă cu ministrul de esterne Kalnoky. În onoarea lui Giens s'a dat un prând mare în castelul dela curte. Această primire distinctivă e considerată ca semn de apropiere mai intimă între Austria și Rusia.

Din Paris se signalizează o mișcare primejdioasă a lucrătorilor. Motivele acestei mișcări nu sunt politice, ci lipsa de muncă și de subsistență îi sillesce pe muncitori la espediente desperate. Simptom de temere este declararea lucrătorilor, că în starea lipsită în care se află nu le remâne alt mijloc decât revoluțiunea. *Panem et circenses*, aceasta e tot ce cer lucrătorii. Membrii din stanga estremă a camerei vor să inițieze o acțiune în cameră în favorul lucrătorilor. Guvernul voiesce să prevină mișcarea silindu-se a da muncitorilor lucru și mijloace de câștig. Spre acest scop guvernul va accelera lucrările pentru capitală și pentru stat, va spori liferatiunile pentru trebuințele statului, apoi va esopera liberarea grătită a obiectelor amănatate, deși acest favor va costa 3 milioane.

Starea aceasta posomorită domnesce și în provincia. Și aci lucrătorii duc lipsă mare și n'au condițiune. Francia merge spre o crisă economică grea, care devine și mai acută prin espedițiunea Tonking. —

În Spania este la ordinea zilei crisa ministerială. Ministerul cel vechiu a demisionat și noul guvern constituit sub presiul lui Canovas del Ca-

stillo a și depus jurământul și a intrat în funcțiune. Partida conservativă a ajuns earăși la putere. Prima faptă, cu care s'a recomandat guvernul cel nou, este suspendarea ședințelor în cortes. Liberalii, în frunte cu Castelar, vënd în situațiunea actuală incompatibilitatea dinastiei cu instituțiunile liberale. Spania nu se poate emancipa de vecinile crise prin cari a trecut de atâte ori — în dauna progresului său.

Idea reacțiunei ce frământă ađi Europa întreagă se vede că cuceresce tot mai mult teren. Învingerea conservativilor din Spania este o nouă dovadă despre curentul antiliberal ce tinde ași reocupa terenul politic pierdut.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Roman”.

Sebeș în 15 Ianuarie 1884. On. dle redactor! Până acum am auđit și cetit numai de frumoasele producțiuni pline de gust și artă ale cântărețului nostru dl George Dima. În 13 Ianuarie însă am avut plăcuta ocaziune a'și auđi, arangiaud el un concert cu șapte piese alese, între cari trei românesci „Stecele”, „La un țerm cumplit selbat”, și „Seguidila” (cântec spaniol) toate trei compuse de dl Dima însuși.

Concertul s'a dat în sala cea mare de esamene a gimnasiului evangelic. Artistul nostru fu acompianiat de virtuosul fortepianist din Sibiu dl de Heldenberg și de gentila sa fetiță domnișoară.

Despre rezultatul dobândit nu mă încumet a mai înșira multe, de cât numai, că artistul în adevăr ne a încântat și ne a ridicat, și a îndestulit cu producțiunile sale, cu eminenta sa voce, întreg publicul, ceea ce s'a vëndut apriat din îndelungatele și frăgurosele aplause unanime, astfel încât artistul de repețite-ori a apărut pre podiu și a mulțămit pentru meritele ovațiuni. *)

Programa o alătur aici spre publicare, observând că între impregiurările esistente mai mult românesce nu s'a putut nici dela un artist român. În fața neincetărilor ovațiuni insuflete, artistul nostru a mai cântat apoi „doi grenadiri,” cu succes dërimetor.

Nu trebuie să mai amintesc, că publicul și săsesc și românesce emula întru spriginirea și încuragiarea artistului nostru, care șieși și a căscigat gloria, iară nouă bucurie și fală.

Chiar și din impregiurime au participat preoți și alți de ai nostri, eară din Alba-Iulia mai mulți oficeri c. r. români.

Cei ce n'au alt interes, decât numai ale pungei lor, s'au vëndut și cunoscut și cu aceasta ocaziune sublimă.

După concert apoi o frumoasă și numeroasă cunună de oaspeți au făcut la hotelul „Gedeon” vr'o câteva oare plăcute și vesele artistului nostru și socilor săi unde, se pricepe, n'au lipsit nici toastele de felicitare și bucurie.

În 14 Ian. artistul nostru dl Dima a plecat spre Caransebeș. Sunt sigur că frații grănițeri ne vor întrece, cu toate că noi am oferit numai ce astăzi am putut. Eară dlui comerciant Ioan Oniț jun. i se cuvine mulțămita pentru ospitalitatea cu care a primit pre artistul nostru în casele sale demne.

*) Veđi „Varietatea.”

Red.

„Dacă Românul, dăce Michelet, n'are iritabilitatea, furia ungurească, are însă ficsarea de ochi, durabilitatea legiunilor antice. Eată un proverb românesc (denu de Roma): „Dă până la moarte” „Donnez jusqu'à la mort”.

Ca toate rasele, cari au mai trăit după invasiunile și cuceririle altor popoară Celtii, Galii, Englezi și cei scoțieni, Bascii, Allobrogii din Dauphin și Savoia, poporul românesc are nește caractere tare disdinate, care taie afund în natura și moralitatea sa. Ce te suprinde la prima ocaziune, dar aceea ce confirmă istoria origini lui, așa de greu de constatat, este diferența dintre Român și Bulgar. — Acesta n'a emigrat dintre ținuturile, în cari s'a fost aședat dela început, abia se vëndu necesitat a se coaduna în moșie, ca să facă loc colonilor lui Traian, când invasiunea îi respins și de aci; și, astfel stabilinduse suferi invasiunea otomană ca un jug inevitabil, se supuse întru toate, însă conservându-și tradițiunile sale religioase grecești sau ori-ce, ocupându-se cu cultivarea pământului, care îi asigură deși pe lângă sclăvia trupului, independența spiritului, care totdeauna e liber să cugete. Bulgarul, din nenorocire, după ce fu supus, n'a mai avut centru de întrunire. Chiar capitala vechiului regat, Tirnova, devenise reședința unui pașă. În cele două provincii românesce, lucrul nu stă tot așa. Transformațiunea, de altmintrelea, n'a întimpinat multe

greutăți la Bulgarul, de origine din Turan, care se vëndu necesitat a se acomoda obiceiurilor arice spre a se conforma vecinilor sei din România: Sub domnirea Turcului, tot Turan de rassă ca și el, primi mai ușor jugul și din cauza aceasta transformațiunea a fost așa de profundă încât i a schimbat cu totul figura lui fizică abia mai poți afla la Bulgar, escepționând relativ mica lui talie câte va semne despre originea lui primitivă. Comparându-l cu maghiarul din Ungaria, te convingi, că acesta a conservat și încă mai bine tipul turanic ce este așa de remarcabil și la Turc.

Românul n'a avut alt ceva de făcut, decât să se întoarcă acolo, de unde a plecat. Dac sau Trac a fost de origine arică; coloniile romane au adus numai un element aric mai civilizat la această generalogie jafetică. Limba de altmintrelea, a servit ca semn distinctiv spre a împedeca această populațiune să nu iasă din masa mărginașilor săi. Domnia Goților, Hunilor, Maghiarilor și Serbilor au alterat numai terminațiunile fără de a modifica structura limbajului: din România n'a devenit ceea ce a devenit din Anglia, a cărei limbă e un mixtum compositum din limbile daneză, latină și sacsonă: abia poți afla ici coela câte un cuvânt sêrbesc care s'a strecurat în limba adevărată prin scriitori: dar și pe aceste le scoate din limbă. Aceste două mari elemente limba și religiunea au fost ziduri de apărare poporului român, chiar în epocile de sclăvie

spre a resista ori cărei apăsări, ce o făceau cuceritorii cu scop de a-l face să adopteze năravurile lor.

Astfel vedem din toate cele ce se spun și se scriu despre România ogindându-se în Român, caracterele distinctivale ale Rasei latine, și chiar în timpurile moderne, a rasei latine franceze. Cu deosebire în Valachia acest caractere evident: fată ce dăce despre aceasta Michelet în scrierea sa *Legendes des mocratiques du Nord*:

„Nu esistă pe lume popor mai bun, și mai amabil, care să nu se plângă nici odată în viața sa, totdeauna mulțămitor, pentru ori ce ar face cineva pentru el. Dulceața, sinceritatea inimei române se descoper în limba românului plină de diminutive grațioase, și măgulitoare (ca latinul și italianul A. B). Mai plausibile sunt ele însă (dulceața și sinceritatea de inimă) în viața casnică, în faptele, care rezultă din ele. Foarte puține, ba de totului tot puține crime se comit în România, și pedeapsa de moarte a fost abolită de mult. Nici odată, ori de câte ori a fost aplicată, n'a fost esecutată de un carnefice din sinul poporului; ci chemat dela streini.”

(Va urma).

Ce bine și măreț ar fi, dacă în acest oraș totdeauna ne-am putea aduna și întâlni astfel emulând în armonie întru cele nobile și folositoare.

coresp.

Varietăți.

* În ziua arătării Domnului Escelenția Sa P. Archiepiscop și Metropolit Miron Romanul a celebrat Sânta liturghie și Sântirea apei în biserica din cetate cu numeroasă asistență. În decursul sântei liturghii a hirotesit întru protopresbiter pre noul ales protopresbiter al tractului Dobrei, Romul de Crainic, paroch în Dobra.

* (Diner de gală) a avut loc alaltăeri, Duminecă la Escelenția Sa Domnul arhiepiscop și metropolit, Miron Romanul, la care au participat fruntașii armatei c. r. din loc cu Esc. Sa Domnul comandant al corpului 12 de armată, Mareșal-Locotenent Anton Bar. de Schönfeld în frunte, apoi căpeteniile bisericesti ale confesiunilor și șefii jurisdicțiunilor și ai direcțiilor politice. În decursul prânzului, care a început la 2 oare și s'a terminat la 5 1/2 oare, se ținură mai multe toast, dintre cari amintim ca cel dintâiu pentru armată, ținut în limba germană de Escelenția Sa, Domnul ospitante, care salută ca pre primul reprezentant prezent al ei pre Escelenția Sa Domnul Comandant, — apoi în limba maghiară pentru șefii direcțiilor politice, și în limba română pentru reprezentanții confesiunilor.

La aceste urmară ca responsuri toast tot cu atât spirit și spontaneitate pentru Esc. Sa, Dl arhiepiscop, pentru ideea dreptății și a bunei înțelegeri între locuitorii patriei etc. Tonul înalt diplomatic, ce a dominat la masă, n'a împedecat a se amesteca în decursul conversațiunii pline de vioiciune și plăcutul și familiarul între distinșii caspeți, măcarcă o parte însemnată dintre dâșii ca ajunși de curând în posturile lor au avut prima ocaziune a fi plăcuții oaspeți ai Escelenției Sale, Domnului Metropolit.

* (Carneval) Reuniunea femeilor române din Sibiu arangează astăzi seara balul său. Scim încă din anul trecut ce frumoasă reușită a avut balul reuniunii femeilor române de aici. Balul de azi promite a fi și mai splendid și și mai cercetat. Pregătirile făcute de către comitetul arangiatoriu, frumoasa cunună de oaspeți sosiți deja aici pentru bal, încordarea cu care s'a așteptat ziua balului, multe bilete vândute până acuma, toate aceste ne fac se credem că succesul balului în anul acesta va întrece pre cel din anul trecut.

Noue nu ne liuresce înaintea ochilor lustrul balului Reuniunii femeilor române din Sibiu. Inima noastră întreagă este pentru mărețul scop, ce urmăresce această reuniune, scoala română de fete în Sibiu, scop realizat deja de jumătate, căci începutul s'a făcut prin deschiderea scoalei în anul școlastic curgătoriu.

Această sântă devisă a Reuniunii femeilor române din Sibiu nu o vom perde din ochii noștri nici în mijlocul plăcerilor, ce ni le ofere balul de azi dela care nici proverbialul nostru indiferentism nu ne va reține.

* Ieri, 6 Ianuarie, dice „Rom.“ s'a făcut cu ceremonialul obicinuit sfințirea apelor în pavilionul construit pentru această ocaziune în curtea prefecturii de Ilfov.

Ceremonia religioasă s'a oficiat de I. P. S. S. Mitropolitul primat, înconjurat de un numeros cler.

La această ceremonie au asistat M. S. Regele înconjurat de casa sa militară, dd. ministrii Sturdza Lecca, Aurelian și Voinov, dd. generali Cernat, Fălcoian, Băruț, Călinescu, Budișteanu, Arion, Pencovici, Fotino, mai mulți șefi de corpuri, d. procuror general al Înaltei Curți de Casație, G. Filitis, dd. Stefan Petrescu (Hagi Stoica) și C. D. Dănescu, membri comisiunii interimare a Capitalei, d. Radu Mihaiu, prefectul Poliției, d. prim procuror de pelângă tribunalul Ilfov, Doerescu, etc.

Momentul când I. P. S. S. Mitropolitul a cufundat sf. Cruce în apă a fost anunțat capitalei prin mai multe salve de tunuri.

După terminarea serviciului religios, M. S. Regele împreună cu I. O. S. S. au mers pe jos până în strada Mihaiu Vodă unde au primit defilarea trupelor, sub comanda domnului general de divizie Cernat.

La această defilare au luat parte scoala militară de infanterie și cavalerie și câte un detașament din toate corpurile aflate în garnisona Capitalei.

Apoi M. S. Regele, după ce a convorbit cu d. general Cernat, și a luat ziua bună dela I. P. S. S. și s'a suit în trăsură deschisă a la Daumont, trasă de 4 cai, îndreptându-se la palatul din Capitală.

M. S. Regele era însoțit, atât la venire cât și la întoarcere, de d. general Crețeanu.

Un public foarte numeros a asistat la această serbare tradițională.

* (Dua Botezului), s'a serbat Vineri în biserica din suburbiul Iosefin cu pompa rară. Precum am anunțat, preoții noștri au avut în persoana d-lui capelan militar S. Popoviciu un ajutoriu binevenit. Solemnitatea serviciului și a sântirii apei a câștigat prin prezența unui public numeros și în parte ales, ear salvele ce le a dat compagnia militară în atitudine de paradă, și musica militară a înălțat valoarea zilei festive. Publicul evlavios a fost satisfăcut.

* (Concert.) Duminecă 8/20 Ianuarie profesorul George Dima cu concursul binevoitor al Domnilor I. Scherff, N. Popovici W. Felsmann și I. Pittauer. a dat un concert în Caransebeș.

Programa:

1. Loewe C. Archibald Douglas. (Dima).
2. Romberg. B. Concert pentru Violoncello. (Pittauer).
3. Dima G. a) Medul nopții.
b) Eu simt a ta suflare. { (Popovici.)
4. Mozart W. A. Terzett aus der Oper „Don Juan“ (Popovici Felsmann și Dima).
5. Dima G. a) Stelele.
b) La un țerm cumplit selbatic. { (Dima.)
- Schubert. c) Wer sich der Einsamkeit ergibt. { (Pittauer.)
6. Jensen G. Nocturno für Pianoforte und Violoncello.

7. a) Loewe C. Der Mönch zu Pisa. { (Dima.)
b) Schumann R. Grenadierii

Începutul precis la jumătate 8 oare seara. Felicităm din inimă pre domnul Dima pentru plăcerea ce face iubitorilor de musică, și fala câștigată numelui de român prin concertele Domniei Sale.

* (Concertul d-lui Dima în Sassebeș) În legătură cu corespondența noastră particulară reproducem din „Sieb. d. Tgbl.“ un raport despre acest concert. Corespondentul acestei foi scrie următoarele:

Professorul de cântări la seminariul gr. or., dl George Dima și-a ales orașelul nostru ca punct de plecare pentru o călătorie mai mică spre a da concerte. În 12 cur — a arangiat cu concursul binevoitoriu al dlui Victor de Heldenberg și a ficei acestuia dșoara Adele un concert cu următoarea programă: 1. a) Schubert Fr. „Wer sich der Einsamkeit ergibt“ b) Löwe C. „Archibald Douglas.“ 2. Brahms I. finale din concertul pentru forte piano și orchestră (d-moll) à 4 m. 3. Dima G. a) Stelele b) La un țerm cumplit selbatic, c) Seguidila (cântec spaniol) 4. Schuman R. Din scenele de carnaval: a) „Promnadă“, b) Reconnaissance 5. a) Schuman R. aus „Dichterliebe“, b) Schubert Fr. „Todtengräber Heimweh“ 6. a) Schumann R. Romanze b) Paganini Liszt „Kaprize“ 7. Wagner R. arie din opera „der fliegende Holländer“ (Die Frist ist um“.)

Impresiunea ce a lăsat acest concert la publicul numeros care a luat parte a fost preste tot foarte însemnată la unele locuri chiar copleșitoare.

Pentru a începe cu dezbatarea arangiatorului, trebuie să dicem, că modul de cântare al domnului Dima are calități mari, ce nu-i sunt date ori-cărui concertant în asemenea măsură. Tonul seu format ocupă locul de frunte între părțile cele bune ale frumoasei sale cântări, un fruct matur, și este meritul conservatorului din Lipsa, unde dl Dima a avut o instrucțiune de 4 ani, că acest fruct a ajuns la maturitate într-o măsură atât de neobicinuită. Cu mare efect a cântat dsa ariile de Schubert și Schumann, nu cu mai puțin efect cântecele naționale de compozițiune proprie (Nr. 3 din programă). „Grenadierii“ de Schubert cu text tradus în limba română le a cântat dsa în afară de programă în urma aplauselor nestângite.

Domnul de Heldenberg a jucat în concertul de clavier (à 4 m.) cu un deplin devotament către aceasta nobilă compozițiune, cu o claritate de tot extraordinară și cu frasare transparentă aproape pipăibilă. Dacă cu toate acestea aceasta muncă uriașă de spirit în arta lui Brahms nu a avut efect isbitor și farmecător asupra masei, cum a fost de es. jocul seu în Paganini-Liszt „Kaprize“ (op. 32), totuși poate fi asigurat, că cei cu calificatiune musicală din public îi dau cea mai călduroasă mulțumită togma pentru acel numer. Dl Victor de Heldenberg s'a întipărit în inimile celor prezenți, prin extraordinara sa artă de a manua clavierul și desigur este o dorință a tuturor, ca se ni se dea earăși ocaziune se-i putem admira jocul seu strălucit, farmecător. Mai că nu avem lipsă se amintim, că nici dsa în urma viforului de aplause nu a putut scăpa fără a da ceva pe deasupra programei.

Dșoara Adele de Heldenberg a jucat bas în compozițiunea Brahms și s'a portat foarte brav, așa încât nu putem decât să gratulăm tatălui de tinera sa fică aducându-i cele mai bune felicitări. Pre cât de meditativă pe atât de desteră a jucat fica Adele

scenele de carnaval de Schumann, și dede dovadă la ce treaptă înaltă a gustului și a priceperii a ajuns dșoara, care abia numește 14 ani.

* Ministrul de finanțe austro-ungar a prezentat guvernelor ambelor părți ale monarhiei un proiect de lege pentru construirea unei căi ferate în Herțegovina între Metcovich și Mostar. Această linie de o lungime de 49 chilom. va pune capitala Herțegovinei, în vecinătatea căreia se găsesc bogate gisemente de lignit, în comunicațiune cu marea. Pentru acoperirea cheltuelilor guvernul va închieia un împrumut în sarcina Bosniei și Herțegovinei.

* (O reformă). Ziua de Sf. Ioan ni-a adus între altele și o surprindere. S'a observat că vechiul obicei al inteligenților noștri de a năvăli grupe de grupe în casele dlor cari își serbează onomastica și ai copleși cu cuvinte de felicitare, începe a perde mereu din farmecul său cel vechiu. Modul de gratulare de până acum sau se va sterge de tot sau i se va da altă formă mai ideală. Frugalitatea din anul acesta care spre uimirea gastronomilor contrasta tare cu mesele înbelșugate dintr'alți ani, ne arată un progres în această privință.

Vorba e cum se se modifice acest obicei, așa încât se nu i se steargă pomenirea? În aceasta privință ni se pare mai acceptabilă părerea unui domn gratulant, ca toți acei domni cari și serbează cu plăcere aniversarea, să contribuie, firesc de bună voie, o sumă corespunzătoare în favorul unui institut de educațiune public română. Ori care va fi forma viitoare — obiceiul de felicitare de până acum care samene mult cu pomenile dela țeară, trebuie sters și reformat conform timpului.

* (Convocare.) Onorați membrii ai subreuniunii învățătorilor rom. gr. or. din protopresbiteratul Făgărașului sunt prin aceasta convocați a lua parte la prima adunare generală din anul acesta, care se va ținea în 15 Ianuarie a. c. st. v. în sala de învățământ a scoalei elementare ortodoxe din Făgăraș; începutul la 10 oare înainte de ameași.

Obiectele de pertractat sunt:

1. Însemnetatea, desvoltarea și tractarea studiului fizic în scoalele elementare, disertațiune de Nicolau Aron.
2. Critică asupra disertațiunii „Tractarea sciințelor naturale“ de Nicolau Aron.
3. Critică asupra disertațiunii „Sincai ca pedagog“ de Daniil Gabor.
4. Desvoltarea practică a „substantivului“ dintr'o bucată de cetire.
5. Introducerea elevului în primele cunoscințe din fizică.
6. Propuneri diverse.
7. Declamarea poesiei: Sentinela română de Nicolau Ludu.

Făgăraș 3 Ianuarie 1884.

Vicențiu Grama.,
președinte.

Nicolau Aron.,
notariu.

* (Reuniunea sodalilor români), după cum aflăm din „Leib“ — jurnalul ei cel nou, „Sieb. d. Tageblatt“, și-a ținut adunarea sa generală de constituire din anul acesta în serbătorile Crăciunului. S'a reales president dl Nic. Cristea și vicepres. dl N. Simtion. Adunarea a fost bine cercetată, cuvântul de deschidere și de închidere, ținut de dl president, a fost întimpinat cu aplause însuflețite.

* (Nenorocire la patinat.) În 15 Ianuarie societatea de patinat de aici a arangiat o festivitate. Un public numeros de patinatori și de privitori asistase la această petrecere veselă și animată. Musica întona arii voioase. Numeroasele lampioane aruncau o lumină magică pe suprafața de gheață, pe care sute de patinatori treceau ca fulgerul emulând pe dinaintea privitorilor. — printre aceste lampioane se afla aședate pe rude lungi unele tigăi cu reșină aprinsă.

Una dintre aceste tigăi, aședată pe o rudă la o parte se mișcă și cade, un domn o spriginesce dar în moment reșina aprinsă se varsă preste capul și spatele lui și preste un domn din apropiere. Din norocire focul nu se prinse de vestmântul cel gros de earnă și fu nădușit repede. Abia trecută două minute și altă tigăie visa-vis se răstoarnă și cade asupra unei fete de 9 ani, care prinse flacări din crescut până în tălpi. Copila se văra grozav de dureri și rudeniile erau cuprinse de spaimă. Domnul care spriginise prima tigăie, fu și acum ângerul de scăpare a copilei: la moment se desbracă de mantaua și învelie copila întrânsa și punându-o jos începu a paralisa flăcările. În scurt timp copila a scăpat și fu dusă mai întâiu într-o casă din apropiere unde i s'a dat primul ajutor medical și după această acasă la părinți. Vieața copilei nu e în pericol înse suferă de rane grele de arsură.

